

Психолінгвістичні основи діагностики та корекції мовленнєвих порушень у дітей з особливими освітніми потребами

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Рішенням вченої ради

Інституту спеціальної педагогіки і психології

імені Миколи Ярмаченка НАПН України

протокол №8 від 26 червня 2025 року

Голова вченої ради

В.В.Засенко

Спеціальність
Освітня програма
Освітня кваліфікація

А 6. Спеціальна освіта (за спеціалізаціями), С 4. Психологія
Спеціальна педагогіка/ Спеціальна психологія
Доктор філософії

Шифр дисципліни

ВД12

Назва дисципліни

Психолінгвістичні основи діагностики та корекції мовленнєвих порушень у дітей з особливими освітніми потребами

Навчальний рік

2025-2026

Кількість кредитів
ЕКТС (годин)

1 кредит (30 годин)

Статус

Вибіркова дисципліна

**Короткий опис
дисципліни**

Ознайомлення слухачів із сучасними підходами до наукових досліджень з проблеми діагностики та подолання порушень фонетико-фонематичного, лексико-граматичного компоненту мовлення у дітей з особливими освітніми потребами різного генезу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі опанують:

- сутність наукового підґрунтя визначення порушень мовленнєвого розвитку;
- знання з добору психолінгвістичних методів діагностики з метою визначення механізму порушення та побудови подальшої стратегії корекційного впливу з урахуванням диференційованого підходу та підтримки дітей в освітньому просторі.

Викладач **Трофименко Людмила Іванівна**

Контакти/ Тел.: +38099 606-74-49, +38067-761-28-71

Email luda.trofymenko@gmail.com

Час для консультацій Понеділок, четвер, 14:00-15:00

Мета курсу

Опанування науково-теоретичних основ психолого-педагогічної, психолінгвістичної діагностики та подолання порушень усного мовлення, що розроблені вітчизняними науковцями, зокрема відділу логопедії.

Завдання курсу

1. Забезпечити здобувачів науково-теоретичним підґрунтям для здійснення дослідження з позицій психолінгвістичного підходу до аналізу та кваліфікації мовленнєвих порушень.
2. Ознайомити із сучасними психолінгвістичними технологіями діагностики порушень усного мовлення.
3. Сформулювати уявлення про сучасні технології логопедичного впливу на лінгвістичний розвиток дітей з порушеннями мовлення.

Загальні компетентності

- ЗК1 Здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу, оцінювання й синтезу нових і складних ідей.
- ЗК2 Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та досягати наукових цілей.
- ЗК3 Здатність розв'язувати комплексні проблеми психології та педагогіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
- ЗК4 Здатність ініціювати, спроектувати та виконати наукове дослідження, яке призводить до нових знань.
- ЗК5 Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові) компетентності

- СК1 Здатність розв'язувати комплексні проблеми, виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти, спеціальної психології.
- СК2 Здатність планувати та здійснювати власне наукове дослідження, присвячене суттєвій проблемі сучасної науки у галузі освіти / педагогіки вищої освіти.
- СК3 Здатність застосовувати сучасні методології, методи та інструменти теоретичних та емпіричних досліджень у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти.
- СК4 Здатність застосовувати нові технології та інструменти, сучасні цифрові технології, бази даних та інші ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та викладацькій діяльності.
- СК5 Здатність здійснювати узагальнення знань у сфері спеціальної педагогіки і психології на теоретико-методологічному рівні.
- СК6 Здатність розробляти проекти у сфері спеціальної та/або

- інклюзивної освіти та управляти ними, презентувати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та іноземною мовами.
- СК7 Здатність здійснювати порівняльний аналіз українського й зарубіжного досвіду у використанні дослідницького інструментарію для розроблення передових практик доступної і безбар'єрної освіти осіб з ООП.
- СК8 Здатність до використання сучасних методів діагностики та корекції порушень усного мовлення у дітей з ООП.
- СК9 Наводити мотиваційно-ціннісні детермінанти вибору шляху науковця за спеціальністю Спеціальна освіта (за спеціалізаціями).

Програмні результати навчання

- ПРН1 Мати передові концептуальні і методологічні знання, загальний науковий світогляд, необхідні для критичного аналізу та переоцінки наявних знань і професійних практик у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти, спеціальної психології.
- ПРН2 Розуміти загальні принципи, методи освітніх наук, а також загальну методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти, спеціальної психології та у викладацькій практиці.
- ПРН3 Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.
- ПРН4 Розробляти та досліджувати концептуальні та інші моделі педагогічних ситуацій, нових методик, інструментів тощо, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти та у дотичних міждисциплінарних напрямках.
- ПРН5 Організовувати та здійснювати освітній процес у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, розробляти та викладати навчальні дисципліни зі спеціальної та/або інклюзивної освіти у закладах вищої освіти.
- ПРН6 Здійснювати критичний аналіз, узагальнювати результати наукових досліджень, формулювати та обґрунтовувати висновки і пропозиції щодо розвитку концептуальних і методологічних знань в галузі логопедії.
- ПРН7 Володіти сучасними методами психолого-педагогічного та психолінгвістичного підходів до логопедичного обстеження та подолання мовленнєвих порушень.
- ПРН8 Здійснювати апробацію та впровадження результатів власних досліджень в галузі логопедії.

Програма дисципліни	
Тема 1	Мовленнєва діяльність. Мовна компетенція
1.1	Психологічні механізми мовленнєвої діяльності. Мова, мовлення, мовленнєва діяльність.
1.2	Психологічні основи мовлення.
1.3	Компоненти мовленнєвої діяльності.
Тема 2	Сучасні підходи до діагностики мовленнєвих порушень
2.1	Діагностика порушень лексичної складової мовлення. Технологія визначення стану розвитку лексичної компетенції.
2.2	Діагностика порушень граматичної, синтаксичної складової мовлення. Технологія визначення стану розвитку граматичної компетенції.
2.3	Діагностика порушень фонологічної складової мовлення. Технологія визначення стану розвитку фонологічної компетенції.
Тема 3	Сучасні підходи до подолання мовленнєвих порушень
3.1	Психолінгвістичні технології подолання порушень лексичної складової мовлення. Структура лінгвістичних знань.
3.2	Психолінгвістичні технології подолання порушень граматичної складової мовлення. Структура граматичних знань.
3.3	Психолінгвістичні технології подолання фонологічної складової мовлення. Структура фонологічних знань.

План					
Семестр, тиждень, заняття (дата)	Тема, план заняття	Аудиторні заняття		Самостійна Робота	
		Форма	Год	Завдання	Год
Заняття 1	Тема 1. Мова та мовлення - Психологічні механізми мовленнєвої діяльності. - Функції мовлення. - Мова, мовлення, мовленнєва діяльність. - Розвиток усного мовлення у дітей в умовах типового та порушеного онтогенезу: порівняльний аналіз. - Чинники розвитку усного мовлення у дітей. - Вклад науковців України в розвиток логопедії та впровадження психолінгвістичного підходу. Критерії оцінювання усного мовлення у дітей.	Лекційне	2	Опрацювання першоджерел: 1. Данілавичюте Е.А., Трофименко Л.І., Ільяна В.М., Рібцун Ю.В., Мартинюк З.С., Грибань Г.В. (2022). Психолінгвістичні дидактичні технології діагностики і подолання мовленнєвих порушень у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення: навчально-методичний посібник. Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, м. Київ, Україна. https://lib.iitta.gov.ua/734273/ 2. Долженко, С.Г., Рібцун, Ю. В. Концептуальні основи вивчення мовленнєвої діяльності з позиції психолінгвістичного підходу // Особлива дитина: навчання і виховання. – 2020 (98). С. 74-80. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723188 3. Соботович Є.Ф. Критерії оцінювання мовленнєвого розвитку дитини (у його лексичній ланці) на різних вікових етапах. Нормативні показники мовленнєвого розвитку (у його граматичній ланці) дитини дошкільного віку // Дефектологія. – 2003. – №2. – С. 2 – 11. 4. Соботович Є.Ф. Концепція загальномовленнєвої підготовки дітей до школи // Дефектологія. – 1997. – № 1. – С. 2 – 7. 5. Калмикова Л.О., Калмиков Г.В., Лапшина І.М., Харченко Н.В.. Психологія мовлення і психолінгвістика. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів	10
Заняття 2		Лекційне	1		
Заняття 3		Лекційне	1		
Заняття 4		Лекційне	1		

				вищих навчальних закладів (лист від 31.07.2007 р. №1.4 / 18 – Г – 1338) // https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/05/Kalmukova_Psykholohiia-movlennia-i-psykholinhvistyka.pdf 6. Трофименко Л.І. Формування лексико-граматичної сторони мовлення у дітей п'ятого року життя із загальним недорозвитком мовлення: дис... кандидата пед. наук: 13.00.03 / Л.І. Трофименко. – Київ, 2004. – 196 с. 7. Шеремет М.К. Логопедія. Підручник. Третє видання, перероблене та доповнене / За ред. М.К. Шеремет. К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. – 672 с.	
Заняття 5	Тема 2. Сучасні підходи до аналізу мовленнєвих порушень у дітей. Класифікація мовленнєвих порушень у дітей.	Практичне	2	Підготовка матеріалів до презентації для висвітлення діагностики та корекції мовленнєвих порушень у дітей.	5
Заняття 6	Причини виникнення мовленнєвих порушень. Психо-біологічний аспект вивчення.	Практичне	2		
Заняття 7	Порушення мовленнєвого розвитку у дітей та чинники, які спричиняють порушення: психолінгвістичний аспект вивчення. Порушення лексичного розвитку. Порушення граматичного розвитку. Порушення фонетико-фонематичного розвитку.	Практичне	2		
Заняття 8	Тема 3. Психолінгвістичні основи діагностики та корекції порушень усного мовлення у дітей з ООП. Виявлення порушень усного мовлення у дітей з позицій психолінгвістичного підходу.	Практичне	2		
Заняття 9	Шляхи подолання порушень усного мовлення різного генезу у дітей з ООП: психолінгвістичний аспект.	Практичне	2		

Індивідуальні завдання та підсумковий контроль

Завдання	Особливості виконання та вимоги
1. Зробити огляд найважливіших першоджерел з дисципліни. Виокремити основні положення психолінгвістичного підходу у дослідженні мовленнєвого розвитку дитини з ООП.	Проаналізувати спеціальну літературу з дисципліни. Аналіз першоджерел: - Трофименко Л.І. Психолінгвістичні основи виявлення особливостей лексичного компоненту мовлення у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення / Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. – Том 1 №14 (2018) / https://spp.org.ua/index.php/journal/article/view/55 - Трофименко Л.І. Теоретичні передумови формування морфологічних знань у школярів із тяжкими порушеннями мовлення // Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: зб. наук. праць. – Вип. 8. / за ред. В. В.Засенка, А. А. Колупаєвої. – К.: ТОВ «Поліграф плюс», 2015. – С. 160 – 165. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi- - Трофименко Л.І. Формування фонологічної компетенції у дітей із тяжкими порушеннями мовлення // Особлива дитина: навчання і виховання. № 4 (104) – 2021. – С. 7-17. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/729866 - Трофименко Л.І. Специфіка формування граматичної компетенції у дітей з тяжкими порушеннями мовлення // Особлива дитина: навчання і виховання. – № 2 (98) – 2020. – С. 64 – 74. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723550 https://imzo.gov.ua/
2. Підготувати презентацію для психолінгвістичної діагностики усного мовлення особи з ООП.	Підготувати та оформити презентацію на 4-5 слайдів, на вибір: фонетико-фонематичні порушення, порушення лексико-граматичної складової.
Підсумковий контроль (тест)	Відмітити правильну відповідь. Звернути увагу на те, що правильна відповідь може бути не одна. 1. Яке з наведених понять найточніше описує сферу психолінгвістики? А. Вивчення правил мови. Б. Аналіз літературних текстів. В. Дослідження мовлення в контексті психічних процесів. Г. Вивчення фонетичної системи мови. 2. Що є головним об'єктом психолінгвістичної діагностики? А. Літературна компетентність. Б. Вимова. В. Мовленнєва діяльність дитини. Г. Правопис. 3. Який компонент мовлення є першим у психолінгвістичному

моделюванні?

- А. Граматика.
- Б. Мотиваційно-смисловий.
- В. Слухова перцепція.
- Г. Артикуляційний.

4. Психолінгвістика вивчає мовлення з позиції...

- А. Культурного контексту.
- Б. Нормативної граматики.
- В. Психічної активності.
- Г. Орфоепії.

5. Психолінгвістична модель мовлення охоплює:

- А. Етапи артикуляції.
- Б. Рівні аналізу тексту.
- В. Мотивацію, формування, реалізацію, контроль.
- Г. Лише фонематичний і синтаксичний рівні.

6. Мовленнєва діяльність –це:

- А. Звукова сторона мовлення.
- Б. Специфічна психологічна діяльність людини, спрямована на використання засвоєної мови з метою комунікації.
- В. Створення мовленнєвих висловів.
- Г. Інтелектуальна діяльність.

7. У структурі мовленнєвої діяльності виділяють:

- А. Комунікативну, соціальну та пізнавальну фази.
- Б. Рефлексивну, автоматичну, ситуативну.
- В. Мотиваційний, змістовий, програмний, реалізаційний, контрольний етапи.
- Г. Слуховий, зоровий, моторний компоненти

8. Рівні оволодіння мовою - це:

- А. Практичне оволодіння мовленнєвою діяльністю.
- Б. Теоретичне оволодіння мовленнєвою діяльністю.
- В. Аналітичне оволодіння мовленнєвою діяльністю.
- Г. Теоретичне і практичне оволодіння мовленнєвою діяльністю.

9. Складові мовленнєвої діяльності - це:

- А. Лінгвістика.
- Б. Мова.
- В. Мовлення.
- Г. Мова і мовлення.

10. Компоненти мовленнєвої діяльності - це:

- А. Лексичний.
- Б. Лінгвістичний (мовний) і комунікативний.
- В. Фонологічний.
- Г. Граматичний.

11. Яке з понять не є етапом мовленнєвого акту за О.Р. Лурією?

- А. Програмування висловлювання.
- Б. Акустичне кодування.
- В. Формулювання мовленнєвої програми.
- Г. Кінестетичне кодування.

12. Що таке мовленнєва перцепція?
 - А. Сприймання і розуміння мовлення на слух.
 - Б. Побудова мовних структур.
 - В. Використання граматичних форм.
 - Г. Розвиток артикуляційного апарату.
13. Що таке мовленнєва інтенція?
 - А. Правильність вимови.
 - Б. Намір щось висловити.
 - В. Граматичне оформлення.
 - Г. Обсяг словника.
14. Яка роль мовлення в психічному розвитку дитини?
 - А. Не пов'язане з розвитком мислення.
 - Б. Має поліфункціональний характер.
 - В. Виконує контролюючу роль.
 - Г. Виконує комунікативну функцію.
15. Механізм мовленнєвої здатності формується:
 - А. На основі вроджених психофізіологічних особливостей людини.
 - Б. На основі читання і письма.
 - В. Під впливом мовленнєвого спілкування.
 - Г. На основі мовленнєвого недорозвитку.
16. Нормотиповий розвиток мовлення має аспекти:
 - А. Розвиток фонематичного слуху.
 - Б. Оволодіння словниковим запасом.
 - В. Пізнє засвоєння діалогічного мовлення.
 - Г. Накопичення шкільних знань.
17. Відхилення в розвитку мовлення:
 - А. Утруднюють спілкування з навколишніми.
 - Б. Створюють передумови успішного навчання.
 - В. Впливають на емоційно-вольову сферу.
 - Г. Можуть спричиняти вторинні порушення.
18. Мовленнєві порушення:
 - А. Це відхилення від мовленнєвої норми.
 - Б. Перешкоджають мовленнєвому спілкуванню.
 - В. Проявляються в зрілому віці.
 - Г. Лікуються медикаментозно.
19. До порушень усного мовлення відносяться:
 - А. Порушення звуковимови.
 - Б. Алалія.
 - В. Дислалія.
 - Г. Дислексія, дисграфія.
20. Порушення мовленнєвого розвитку, що характеризується системним розладом, за якого у дітей порушене формування усіх компонентів мовленнєвої системи - це:
 - А. Дизорфографія.
 - Б. Дитячий церебральний параліч.
 - В. Загальний недорозвиток мовлення.
 - Г. Дислалія.

21. Як проявляються порушення усного мовлення у дітей?
 - А. Затримка мовленнєвого розвитку.
 - Б. Порушення звуковимови.
 - В. Невміння писати.
 - Г. Порушення рухової сфери.
22. У дітей із затримкою психічного розвитку найчастіше спостерігається порушення...
 - А. Морфології.
 - Б. Артикуляції.
 - В. Психомоторики.
 - Г. Лексико-граматичної структури мовлення.
23. При діагностиці мовлення дітей з ООП важливим є визначення:
 - А. Їхнього IQ.
 - Б. Соціального статусу.
 - В. Готовності до навчання в школі.
 - Г. Структури мовленнєвого дефіциту.
24. Який розлад мовлення найбільше пов'язаний із порушенням лінгвістичної компетентності?
 - А. Дислалія.
 - Б. Заїкання.
 - В. Алалія.
 - Г. Ринолалія.
25. Яка категорія дітей входить до групи з особливими освітніми потребами (ООП)?
 - А. Діти, які не люблять школу.
 - Б. Діти з іноземним громадянством.
 - В. Діти з порушеннями розвитку, що потребують спеціальної підтримки.
 - Г. Діти, які проживають у сільській місцевості.
26. Який з рівнів мовної системи порушується найчастіше у дітей з ООП?
 - А. Синтаксичний.
 - Б. Морфологічний.
 - В. Лексико-граматичний.
 - Г. Орфографічний.
27. Мовленнєвий розвиток у дитини з ООП залежить від:
 - А. Віку, статі та громадянства.
 - Б. Лише інтелектуальних здібностей.
 - В. Комплексного впливу когнітивних, сенсорних і соціальних чинників.
 - Г. Зовнішнього вигляду та фізичної сили.
28. Що є основою діагностики мовлення у психолінгвістиці?
 - А. Визначення типу інтелекту.
 - Б. Виявлення порушень лексико-граматичних структур.
 - В. Визначення типу темпераменту.
 - Г. Тестування з читання.
29. Який із підходів найчастіше використовується у психолінгвістичній корекції?

- А. Біологічний.
- Б. Медико-фізіологічний.
- В. Комунікативно-діяльнісний.
- Г. Емпіричний.

30. До завдань психолінгвістичної корекції не належить:

- А. Формування фонематичного слуху.
- Б. Підготовка до ЗНО.
- В. Розвиток внутрішнього мовлення.
- Г. Усунення аграматизмів.

Оцінювання навчальних досягнень	
Вид роботи	%
Відвідування аудиторних занять	20
Відповіді на запитання під час аудиторних занять	30
Індивідуальне завдання 1	10
Індивідуальне завдання 2	10
Підсумковий контроль (тест)	30
Всього	100

Шкали оцінювання			
Бальна	ECTS	Національна	Заліків
90-100	A	Відмінно	Зараховано
80-89	B	Добре	
70-79	C		
66-69	D	Задовільно	
60-65	E		
35-59	FX	Незадовільно - з можливістю повторного виконання завдань	Не зараховано - з можливістю повторного виконання завдань
0-34	F	Незадовільно - з повторним вивченням дисципліни	Не зараховано - з повторним вивченням дисципліни

Додаткові бали	
Вид роботи та вимоги	Бал за стобальною шкалою
1. Проаналізувати 2 автореферати кандидатських та докторських дисертаційних досліджень (2000-2025 рр.) в галузі спеціальної освіти та психології, в яких формулюються наукові позиції: мета, завдання, гіпотеза, які дотичні до вивченої тематики.	20
2. Знайти в дисертаціях на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальної освіти та психології дослідження за тематикою дисципліни та дотичних тематик, змоделювати в руслі власного дослідження застосування зазначеного наукового підходу. Охарактеризувати обрані наукові підходи.	30
3. Підготовка наукової статті за вимогами до фахового журналу категорії «В», оформлення бібліографічних посилань в стилі APA.	50

Основна (обов'язкова) література

1. Данілавичюте Е.А., Трофименко Л.І., Ільяна В.М., Рібцун Ю.В., Мартинюк З.С., Грибань Г.В. Психолінгвістичні дидактичні технології діагностики і подолання мовленнєвих порушень у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення: навчально-методичний посібник. - Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, К. – 2022. // <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734273>
2. Трофименко Л.І. Формування фонологічної компетенції у дітей із тяжкими порушеннями мовлення // Особлива дитина: навчання і виховання. № 4 (104) – 2021. – С. 7-17. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/729866>
3. Трофименко Л.І. Специфіка формування граматичної компетенції у дітей з тяжкими порушеннями мовлення // Особлива дитина: навчання і виховання. – № 2 (98) – 2020. – С. 64 – 74. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723550>
<https://imzo.gov.ua/>
4. Трофименко Л.І. Психолінгвістичні основи виявлення особливостей лексичного компоненту мовлення у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення / Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. – 2018. – Вип. №14 – С. 175-180. / <https://spp.org.ua/index.php/journal/article/view/55>
5. Трофименко Л.І. Шляхи подолання загального недорозвитку мовлення у дітей дошкільного віку: монографія / Л.І. Трофименко. – Кіровоград: Імекс- ЛТД, 2014. – 104 с. // <https://lib.iitta.gov.ua/9760/>
6. Соботович Є.Ф. Концепція загальномовленнєвої підготовки дітей до школи // Дефектологія. – 1997. – № 1. – С. 2 – 7.
7. Соботович Є.Ф. Критерії оцінювання мовленнєвого розвитку дитини (у його лексичній ланці) на різних вікових етапах. Нормативні показники мовленнєвого розвитку (у його граматичній ланці) дитини дошкільного віку // Дефектологія. – 2003. – №2. – С. 2 – 11.

Додаткова література та інші джерела інформації

1. Л.О. Калмикова, Г.В. Калмиков, І.М. Лапшина, Н.В. Харченко. Психологія мовлення і психолінгвістика. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист від 31.07.2007 р. №1.4 / 18 – Г – 1338) // https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/05/Kalmykova_Psykholohiia-

[movlennia-i-psykholinhvistyka.pdf](#)

2. Трофименко Л. І. Корекційна робота з розвитку мовлення дітей середнього дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення. – К., – 20016 – // <https://lib.iitta.gov.ua/8725/>

https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita/korektsiyni_programi/korektsiyno-rozvitkovi-zanyattya-dlya-ditey-z-tyazhkimi-porushennyami-movlennya/

3. Трофименко Л. І. Діагностика та корекція загального недорозвитку мовлення у дітей дошкільного віку / Навчально-методичний посібник – К. – 2015. // <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/8695>

4. Трофименко Л. І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ – К., – 2013 – // <https://lib.iitta.gov.ua/10502/>

5. Трофименко Л.І. Механізми засвоєння лексико-граматичних одиниць мови учнями молодшого шкільного віку із нерізко вираженим загальним недорозвитком мовлення // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – 2013. - № 1. – С. 9 – 13.

6. Трофименко Л.І. Діагностика та корекція загального недорозвитку мовлення у дітей дошкільного віку. Навчально-методичний посібник – К. – 2015. // Режим доступу <http://lib.iitta.gov.ua/8723/>

7. Рібцун Ю. В. Психолінгводидактичні технології діагностики та активізації пізнавального розвитку молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення // навч.-метод. посіб. – К. : Ін-т спец. педагогіки та психології ім. Миколи Ярмаченка НАПН України, 2021. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/725924>

8. Спеціальна педагогіка і психологія: сучас. термінол. словник / за ред. Л.І. Прохоренко, В.В. Засенка. – Київ : Генеза, 2024. – 272 с. <https://ispukr.org.ua/?p=12942>

9. Ярмола Н.А., Квітка Н.О., Лапін А.В., Коваль-Бардаш Л.В. Організація інклюзивного освітнього середовища в закладах дошкільної освіти. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України 2023. 156 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11800>

Методи навчання

Історичні, теоретико-методологічні, моделювання, аналізу даних, психолого-педагогічні, статистичні, сучасні корекційні методики і педагогічні технології роботи з особами з особливими освітніми потребами.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Опорні конспекти лекцій. Бібліотечні ресурси. Силабус. Комп'ютерна техніка та мультимедійне обладнання. Мережеві ресурси. Збірка тестових завдань для оцінювання навчальних досягнень майбутніх докторів філософії. Автореферати кандидатських та докторських дисертацій.

Поведінка на курсі

Відвідування аудиторних лекційних та практичних (або онлайн-занять). Сумлінне виконання індивідуальних завдань та самостійна робота над опануванням лекційного матеріалу.

Інформація про викладача

Трофименко Людмила Іванівна, старший науковий співробітник, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу логопедії Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0001-9062-0294>

Researcher ID P-8069-2016

Профіль вченого у Google Scholar

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=LfVCbz8AAAAJ&hl=uk>

Профіль вченого на сайті Інституту спеціальної педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України

https://ispukr.org.ua/?page_id=748

Профіль вченого на сайті електронної бібліотеки НАПН України

https://lib.iitta.gov.ua/view/creators/==0422==0440==043E==0444==0438==043C==0435==043D==043A==043E=3A==041B==044E==0434==043C==0438==043B==0430_==0406==0432==0430==043D==0456==0432==043D==0430=3A=3A.html

Основні публікації з тематики дисципліни

1. Трофименко Л.І. Специфіка формування граматичної компетенції у дітей з тяжкими порушеннями мовлення // Особлива дитина: навчання і виховання. № 2 (98), 2020. С. 64–73. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723550>

2. Трофименко Л.І. Комплексний підхід до вивчення моторної алалії // Матеріали VII Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки та психології «Особливі діти: від рівних прав – до рівних можливостей (7-8 жовтня 2021 р.). Київ: Симоненко О.І., 2021. С. 265 – 269. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/728977> <http://ispukr.org.ua/?p=8140#.YaDpmrj1Vkg>

3. Трофименко Л.І. Формування фонологічної компетенції у дітей із тяжкими порушеннями мовлення // Особлива дитина: навчання і виховання. № 4 – 2021. С. 7-17. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/729866>

4. Психолінгвістичні дидактичні технології діагностики і подолання мовленнєвих порушень у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення : навчально-методичний посібник / Е. Данілавичюте, Л. Трофименко, В. Ільяна, Ю. Рібцун, З. Мартинюк, Г. Грибань. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, С. 2021. 14-199. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734273>

5. Стандартизація навчально-методичного забезпечення навчання молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення: навчально-методичний посібник / Е. Данілавичюте, Л. Трофименко, В. Ільяна, Ю. Рібцун, З. Мартинюк, Г. Грибань. — Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. С. 12-107. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734271>

6. Трофименко Л.І. Освітні труднощі в учнів початкових класів з алалією // Особлива дитина: навчання і виховання. 2022. №4. С. 58 – 68. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736468>

7. Трофименко Л.І. Дослідження особливостей складової структури слова у дітей з алалією // Технології, інструменти та стратегії реалізації наукових досліджень: матеріали III Міжнародної наукової конференції, м. Львів, 15 квітня, 2022 р. Європейська наукова платформа, м. Вінниця, Україна, 2022. С. 50-55. ISBN 978-617-8037-60-4. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731096>

8. Трофименко Л.І. Специфіка надання освітніх послуг дітям з алалією // Матеріали VIII Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки та психології «Освіта осіб з особливими потребами: виклики воєнного часу». 2022. С. 299 – 304.

<https://ispukr.org.ua/?p=9597#.ZATfEnbMLIU>

<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733043>

9. Трофименко Л.І. Алалія: підтримка дитини з особливими мовленнєвими потребами в освітньому середовищі // навч.-метод. посіб. Київ. 2023. – 180 с.

<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739525/2/>

10. Трофименко Л.І. Стратегія визначення і подолання труднощів у навчальній діяльності дітей з алалією // «Освіта осіб з особливими потребами в умовах миру і війни». Матеріали IX Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки та психології. ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України (25-26 жовтня 2023 року). м. Київ, Україна. С. 514 – 519.

<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/737622/1/2023%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A%D0%A2%D0%95%D0%97.pdf>

11. Трофименко Л.І. Стратегії підтримки дітей з алалією в освітньому середовищі // Особлива дитина: навчання і виховання. 2024. №1 (113). С. 41 – 65.

<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741537>

12. Трофименко Л.І. Граматична компетенція як ключовий аспект мовленнєвого розвитку учнів з особливими освітніми потребами // «Безбар'єрність в освіті особи з особливими потребами: досвід та інновації». Матеріали X Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки та психології. ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, м. Київ, Україна. 2024. С. 414 – 420.

https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743112/1/%2B%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A%D0%A2%D0%95%D0%97%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D0%B3%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%83_%202024%2B.pdf

Зворотній зв'язок

+38099 606-74-49, +38067-761-28-71

luda.trofymenko@gmail.com

Інше

Затверджено

Протокол № 6 від 19.06. 2025 р.

Укладач

Трофименко Л. І.

Завідувач відділу

Данілавічюте Е. А